

Länstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

L 2235

1 (7)

Datum
2015-03-09

Diarienummer
432-4405-12

Byggnadsminnesförklaring av gården Fristad 1:30, Arvidsjaurs kommun

Beslut

Länstyrelsen beslutar med stöd av 3 kap 1 § Kulturmiljölagen (1988:950) att byggnadsminnesförklara gården Fristad, Fristad 1:30.

Skyddsbestämmelser

Länstyrelsen meddelar i enlighet med 3 kap 2 § kulturmiljölagen följande skyddsbestämmelser för skyddsområdet, omfattande fastigheten Fristad 1:30 enligt markering på bifogad karta:

Skyddsbestämmelserna avser byggnaderna 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Skyddsområdet avser fastighetsgränsen för Fristad 1:30.

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Ingrepp får inte göras i byggnadernas stomme.
3. Mangårdsbyggnadens, nr 1, planlösning får inte förändras.
4. Ingrepp i eller ändring av byggnadens (1, 2, 11, 13, 14) eldstäder, äldre fast inredning såsom dörrblad, fönster, lister, golv, tak och eventuell äldre fast härbreinredning får inte göras.
5. Byggnaderna ska underhållas så att de inte förfaller. Yttre vård- och underhållsarbeten ska utföras med material och metoder som är anpassade till respektive byggnads egenart. För (1, 2, 11, 13, 14) gäller detta även invändigt.
6. Det omkringliggande skyddsområdet (se bilaga) får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Området ska hållas öppet och i ett sådant skick att anläggningens utseende och karaktär inte förvanskas.

Övrigt

Om det av särskilda skäl är nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsbestämmelserna ska ansökan om tillstånd för detta lämnas in till Länstyrelsen i Norrbottens län, som enligt 3 kap 14 § kulturmiljölagen får lämna tillstånd till ändringen.

Länstyrelsen lämnar råd och anvisningar inför vård och underhåll av byggnadens yttre.

2015-03-19 beslöt. Umf
Kopiera till BeBl = BM-reg. Az/

Redogörelse för ärendet

Ni väckte fråga om att byggnadsminnesförklara gården Fristad 2012-02-03. Frågan är dock äldre än så och har tidigare varit ett ärende för Länsstyrelsen och i diskussion med kulturmiljöorganisationer i länet. 1993 väcktes första gången frågan om byggnadsminnesskydd för gården. Slutsatsen var då att gården hade ett mycket högt kulturhistoriskt värde men att mångfalden av ekonomibyggnader var väsentlig om en byggnadsminnesförklaring skulle bli aktuell. Några av ekonomibyggnaderna (stall, ladugård, fårhus, sommarladugård och lada) som förut hört till samma fastighet var då avstyckade till en annan fastighet och ägare. Länsstyrelsen beslutade om avslag på byggnadsminnesansökan och sa att om gården skulle skyddas som byggnadsminne var en förutsättning att även de avstyckade byggnaderna skulle komma att ingå i byggnadsminnet som del i gården Fristad.

Under 2011 har dessa byggnader åter infogats i fastigheten och Fristad har numera 15 ekonomibyggnader som speglar olika delar av verksamheten på gården.

Ni anser att gården har ett högt kulturhistoriskt värde och ni vill att den ska bevaras för framtiden.

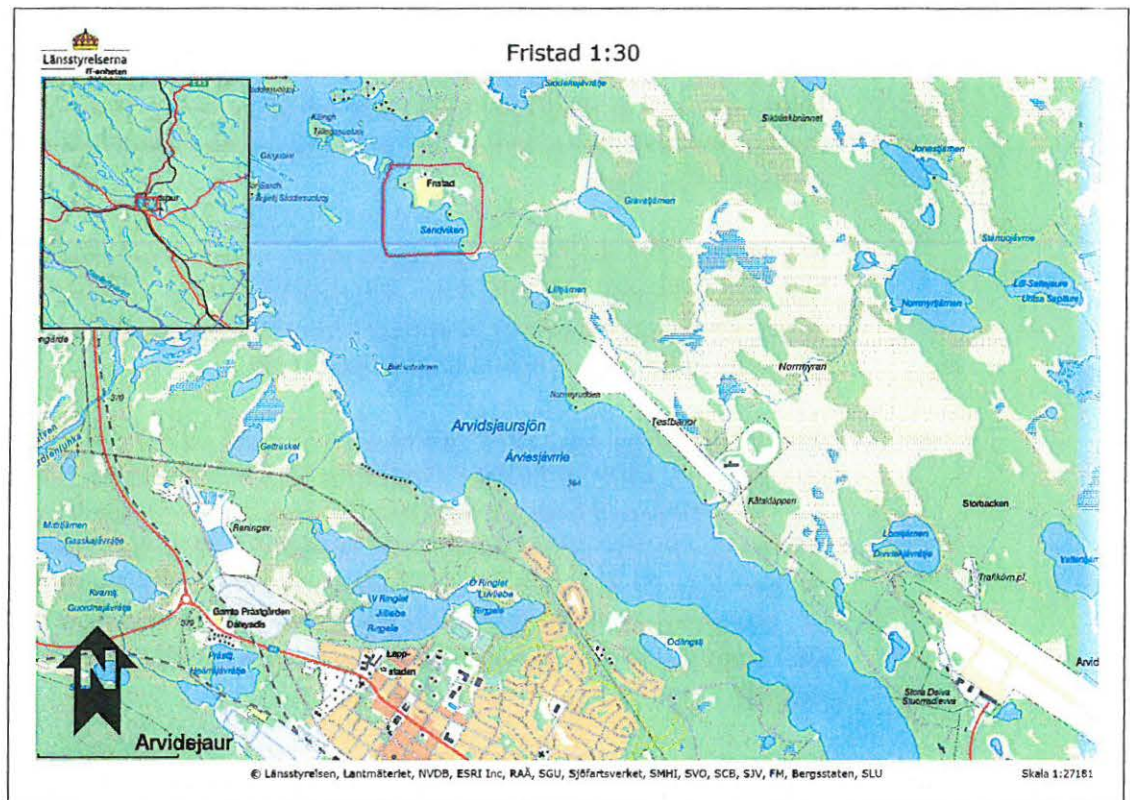
Arvidsjaur kommun och Norrbottens museum har i remissvar sett positivt på byggnadsminnesförklaring av gården.

Gården Fristad i dag

Gården ligger strax norr om Arvidsjaur, vid Arvidsjaursjön, ovanför den norra stranden. Vid sjön ligger flera stenåldersboplatser och vid stranden till gården finns en samisk seite i närheten av en gammal kåtaplats. Gården Fristad 1:30 omfattar i dag mangårdsbyggnad, bagarstuga, lekstuga, härbre, dass, vedbod, ladugård, ett samiskt härbre, båthus, sjöstuga med ekonomibyggnad, två ängslador, sommarladugård, stall, hölada-vagnslider, och carport. Carporten ligger utanför den egentliga gårdsbildningen och på fastigheten Fristad 1:29. Två husgrunder finns i nordost och där har varit en ladugård och ett fårhus enligt uppgift. Vid fastighetens nordöstra sida löper en kallmurad stengårdsgård som gräns mot utägorna.

Båthuset och sjöstugan med ekonomibyggnad avses inte skyddas med specifika skyddsbestämmelser i byggnadsminnesförklaringen. Båthuset är en relativt ny byggnad och den har inte väsentlig betydelse för de sammanlagda kulturhistoriska värdena. Sjöstugan är i dåligt skick och Länsstyrelsen gör bedömningen att det inte är meningsfullt att skydda den med specifika skyddsbestämmelser.

Markerna mot sjön är öppna med en åker och slättermark som ligger mellan mangårdsbyggnaden och stranden.

Fristads läge norr om Arvidsjaur

Historiska uppgifter och kända förändringar

Nybygget Fristad etablerades vid sekelskiftet 1800. Gården har varit bebodd kontinuerligt, utom en period kring 1989-90. Enligt uppgifter bosatte sig kyrkoherde Edin här 1827 när han slutade sitt arbete som präst. År 1878 avskiljdes hemmanet från

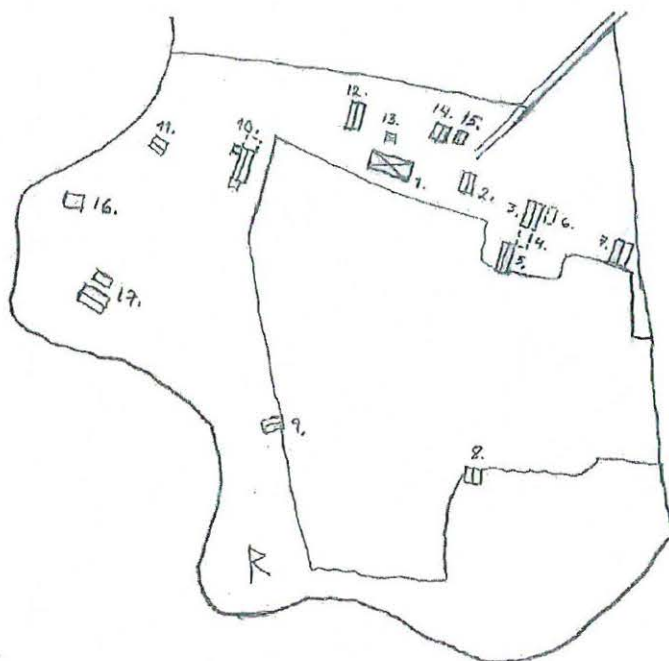
kronomarken och gården ägdes då av Per Eric Edin (son till Per Edin, kyrkoherde) och makan Katarina. Det första bostadshuset brann ned och det nuvarande uppfördes på 1890-talet. Det är uppbyggt med en sk salsplan en planlösning som var vanlig för prästgårdar, herrgårdar och de var som regel betydligt större än denna mangårdsbyggnad.

Inte förrän 1942 genomfördes laga skifte och hemmanet delades i sex andelar då gården hade sex delägare; makarna Edin och deras fem barn. Gränsen mellan lotten A och B drogs rakt igenom gårdens byggnader med följden att bland annat stall och ladugård hamnade utanför stamfastigheten Fristad 1:30.

Avvittringskartan från 1878 (nästa sida, 5) visar att det tidigare bostadshuset var vänt mot norr och gårdsbildningen låg norrut från bostadshuset. Bagarstugan ligger troligen som enda byggnad kvar på samma plats som före branden (omkring 1890). Vi antar att när det nya bostadshuset byggdes så skedde också andra förändringar och troligen både flyttade man de dåvarande ekonomibyggnaderna och byggde nya dito. På avvittringskartan finns ekonomibyggnader i sydost. Om man jämför med nästa karta från 1942 ligger de i samma område men det specifika läget för varje byggnad tycks ha ändrats.

Laga skifteskartan från 1942 (nästa sida, 5) visar bebyggelsen ungefär likartat som i dag. Det samiska härbret (nr 11 nedan) och ladugården från 1950-talet (nr 10 nedan) finns inte med, men ängsladorna (nr 8, 9 nedan) är utsatta. Ekonomibyggnaderna i sydost visar en förändring då ladugården (nr 4 nedan) och fårhus (nr 6 nedan) senare är rivna (streckad linje).

Fristad i dag:

Gården Fristad i dag, på en udde av Arvidsjaurssjön med byggnadernas läge. Den inringade marken i mitten är de öppna markerna, åker och slätter. Numreringen av byggnaderna är från Byggnadsbilagan.

1. Mangårdsbyggnad
2. Bagarstuga
3. Hölada (vagnslider)
4. Husgrund fd ladugård
5. Stall
6. Husgrund fd fårhus
7. Sommarladugård
8. Ängslada
9. Ängslada
10. Ladugård
11. Härbre, samiskt
12. Vædbod
13. Lekstuga
14. Härbre
15. Dass
16. Båthus
17. Sjöstuga med förråd

Länsstyrelsen
Norrbotten

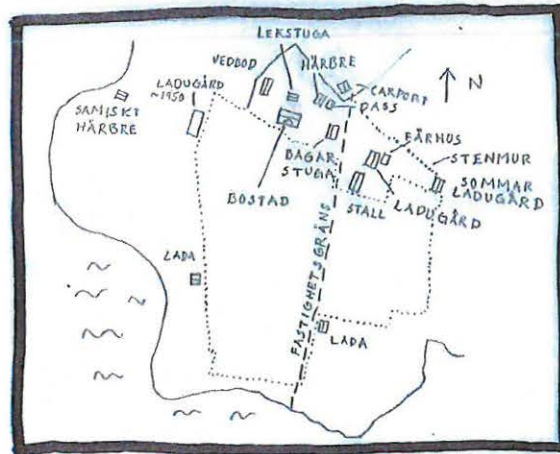
BESLUT

5 (7)

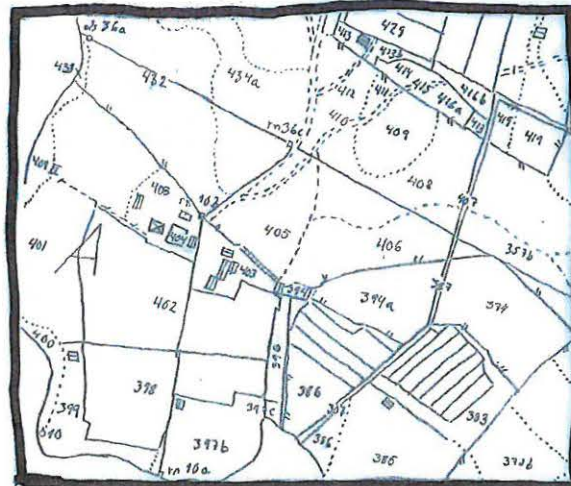
Datum
2015-03-09

Diarienummer
432-4405-12

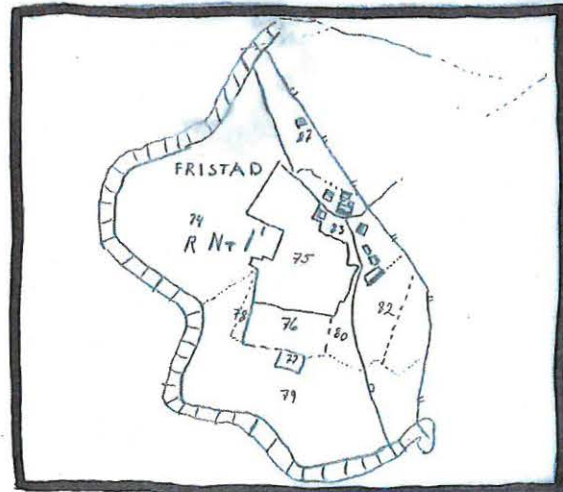
Avvittringskarta från 1878, lagaskifteskarta från 1942 och tidsbild från 1996. Avritning av Norrbottens museum, dnr 2403/95.

1996

1942

1878

Kulturhistoriska värden hos gården Fristad

Generellt sett har äldre välbevarade bondgårdar ett högt kulturhistoriskt värde. Jordbruket har varit en omfattande och viktig näring under en stor del av vår historia som har och haft stor betydelse för att forma vårt landskap.

Gården Fristad är kulturhistoriskt sett en mycket god representant för inlandets jordbruk med ett byggnadsbestånd som väl beskriver näringen och utvecklingen av jordbruket över tiden. Det timrade dasset är från 1829 (nr 15, sida 4), mangårdsbyggnaden från 1890 (nr 1 sida 4) och den ”nya” ladugården som tillkom på 1950-talet (nr 10 sida 4). Det samiska härbret (nr 11 sida 4) är en lokalt typisk samisk byggnad, en benboda som dessutom innehåller samlade ben från lång tid bakåt. Sommarladugården (nr 7 sida 4) har behållits även sedan den slutat användas som ladugård. Den långa vedbodsbyggnaden (nr 12 sida 4) är timrad men är ändå en modernare byggnad av denna typ.

Markerna som hör till gården är klassade som klass I i programmet för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturvärden och hävdas som slåttermarker. Storleken och platsen för slätter- och åkermark är väl bevarade. Utbredningen är snarlik den från 1942 och vi kan anta att den var väl etablerad vid den tiden utifrån hur jordbruket i Norrbotten utvecklades omkring sekelskiftet 1900 och framåt.

Bondgårdar som byggnadsminnen

I Norrbotten finns några andra bondgårdar som är byggnadsminnen; Hängengården, Torpet Granberget (alla tre i Arvidsjaur), Forslundsgården (övre Vojakkalla), Englundsgården (Kalix), Rickti-Dockas, Martingården (Överkalix). Dessa har dock en delvis annan karaktär och de flesta av dem har inte kvar så många av ekonomibyggnaderna. De har överlag en ålderdomligare karaktär och jordbruket har upphört tidigare vilket har lett till att markerna brukas i mindre utsträckning. Byggnaderna har en mer ålderdomlig karaktär och inte heller ett tidsspänn som sträcker sig så tydligt in på 1900-talet.

Sett till hur väl byggnadsminnena som lagskyddade byggnader och anläggningar i Sverige speglar vår historia, så är bondgårdar och jordbruksnäring väl tillgodosedda. Men jordbruket har ”alla”, från backstugesittare till slottsherre, ägnat sig åt. Det har under lång tid varit en huvudsaklig sysselsättning och näring i samhället och den har gett en rad olika avtryck i historien. Många människor ser också de äldre bondgårdarna som självklara kulturmiljöer utifrån den spridda och viktiga näringen. Om man med byggnadsminnen vill spegla vår historia så allsidigt som möjligt innebär det alltså att gruppen innehåller många skiftande miljöer.

Skäl för Länsstyrelsens beslut

Av 3 kap 1 § lagen Kulturmiljölagen framgår att Länsstyrelsen får förklara en byggnad som byggnadsminne om den har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde.

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

7 (7)

Datum
2015-03-09

Diarienummer
432-4405-12

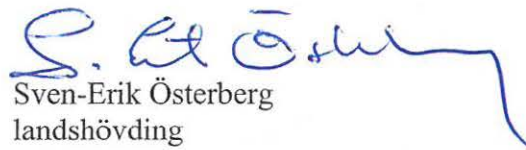
Länsstyrelsen bedömer att det är få gårdar som likt Fristad har ett så rikt bestånd av ekonomibyggnader och som kan spegla Norrlands inlandsjordbruk från i stort sett etableringen år 1800 fram till i dag. De odlade markerna är också väl bevarade och bruket och öppenheten är en viktig del av de kulturhistoriska värdena. Gården kan bidra till att bredda de kulturhistoriska värdena som de byggnadsminnesskyddade bondgårdarna representerar.

Hur man överklagar

Beslutet kan enligt 3 kap 19 § Kulturmiljölagen överklagas hos Förvaltningsrätten i Luleå. I bilagan finns närmare upplysningar om hur man gör.

De som deltog i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Sven-Erik Österberg efter beredning av antikvarie Agneta Rehnberg.

Sven-Erik Österberg
landshövding

Agneta Rehnberg
antikvarie

Bilagor:

Karta över skyddsområde
Byggnadsbilaga
Kulturmiljövärdesanalys i tabellformat
Hur man överklagar

Källor:

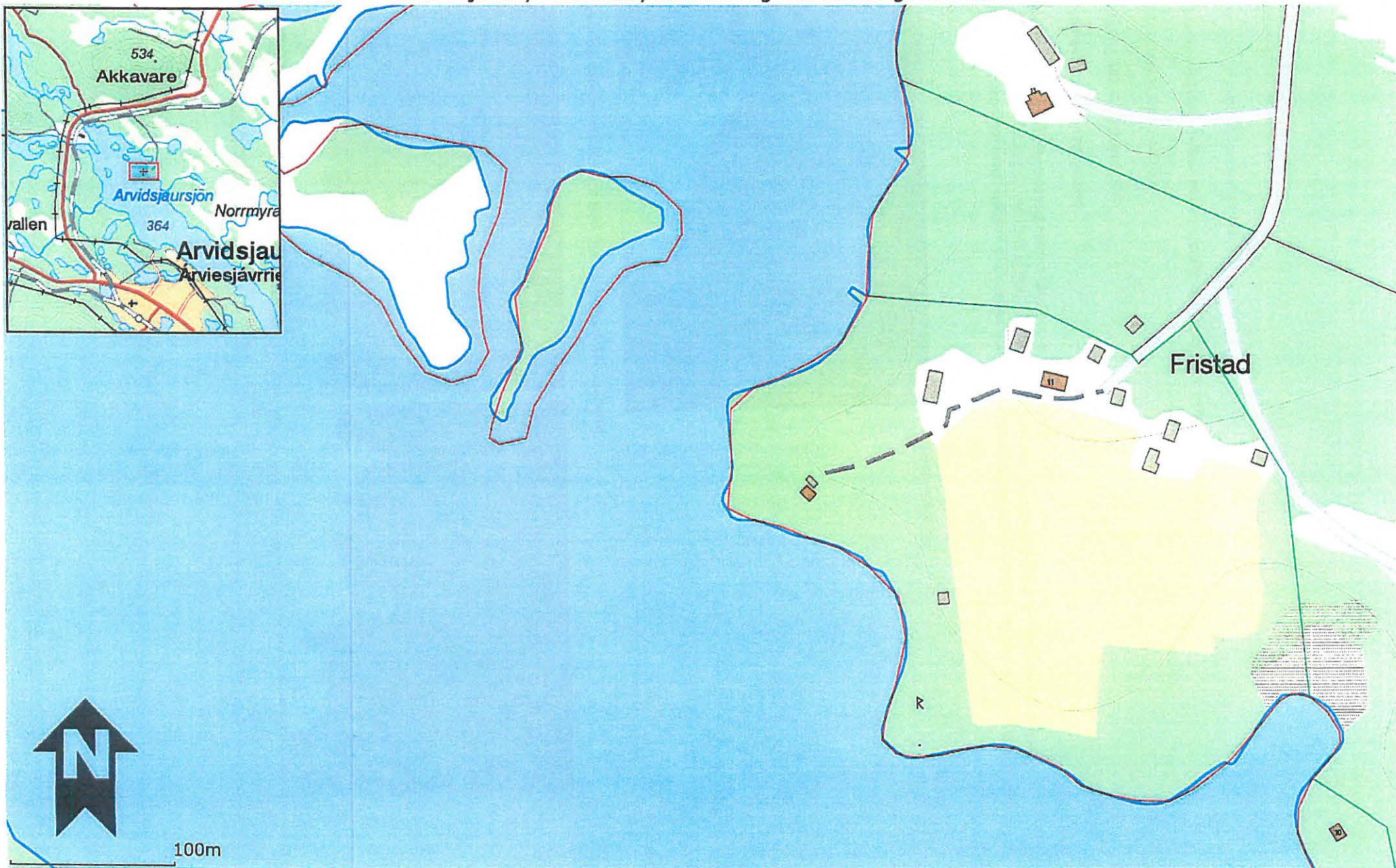
Länsstyrelsens beslut 2001-02-21, dnr 221-1798-93
Länsstyrelsens beslut om renovering av bostadshuset, 1995-11-06, dnr 222-13437-95
Norrbottens museum bedömning om byggnadsminnesskydd, 1996-04-30, dnr 2403/95
Norrbottens museums rapport om ombyggnad av bostadshuset, 1996-07-03 dnr 2279/95
Norrbottens museums ärenden om restaurering, 1995-06-06, dnr 1038/95
Arvidsjaur natur- och kulturguide, www.arvidsjournaturochkultur.se, 2014-10-08
Bebyggelseutredning Fristad 1:30, Bebyggelse i norr, Bertil Thelin 2011

Kopia av beslut med bilagor till:

Arvidsjaur kommun, Storgatan 13, 933 31 Arvidsjaur
Norrbottens museum, Box 266, 971 08 Luleå
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm

Fristad, skyddsområde för byggnadsminnet

Grön linje=skyddsområde, nuvarande gräns för fastigheten 1:30

Byggnadsbilaga, Fristad 1:30

Foto nr 8, nr 11 Bertil Thelin , i övrigt Länsstyrelsen, Agneta Rehnberg

1. Mangårdsbyggnad

Mangårdsbyggnaden, sedd från sjön respektive gavel sydost

Sedd från nordväst

Byggt på 1890-talet med salsplan, byggnaden har en symmetrisk planlösning med en sal i centrum. Invändigt är byggnaden restaurerad och man har tillfört moderna installationer. Fem kakaelugnar har funnits, tre är kvar. Utvändigt har byggnaden också restaurerats och är i gott skick.

Väggstomme: Timrad stomme.

Fasad: Timmer, röd slamfärg.

Dörr: Pardörr med överljus.

Fönster: Spröjsade bågar, kompletterade med tredje lös båge vid restaurering.

Tak: Åstak, täckning av svart trp-plåt.

Grund: Huggen sten.

2. Bagarstuga

Bagarstugan från söder respektive norr.

Bagarstugan är den byggnad som utifrån kartorna står på samma plats som före branden omkring 1890. Vidare efterforskningar kan klargöra mer om när den är byggd. Enkelstuga med farstu och kammare och storstuga, bakugn och källare via källarlucka. Dörrbladet har ett fint snedställt panelmönster med överljus. Invändigt är innerväggar lerklinade och kammarens väggar stänkmålade med limfärg på blå botten. Invändiga fönsterfoder i empirestil. Den har enligt uppgift varit en personalbyggnad och även bostadsbyggnad medan mangårdsbyggnaden uppfördes.

Väggstomme: Timmerstomme med rak över- och underhaksknut med enkel tröskel.

Fasad: Timmer, röd slamfärg.

Dörr: pardörr med överljus.

Fönster: Lösa, spröjsade bågar.

Tak: Åstak, täckning av omålad pannplåt. Väggbandet har falsar för nävertak. Myrstacksisolering av innertaket. Två längsgående åsar för brödstänger.

Golv: Breda plank, två tum.

Grund: Sockel av kilad sten, blandat huggen och natursten.

3. Hölada-vagnslider

Höladan sedd från söder, norr.

Byggnaden har varit större med en ladugårdsdel som nu är riven. Bara grunden återstår av ladugården och hölada-vagnslider är kvar. I byggnaden finns en rad inskriptioner/anteckningar i ena tvärväggen, troligen mätuppgifter av något slag.

Väggstomme: Timrad stomme med rak över- och underhaksknut med enkel tröskel. Gavel D (söder) i resvirkeskonstruktion.

Fasad: Timmer, röd slamfärg.

Dörr: Portar väster och öster, lucköppning D-gavel.

Tak: Åstak, täckning av pannplåt, förut takstickor.

Golv: Plank som lagts i längdriktning.

Grund: Natursten i hörn, mellanknut.

4. F.d. ladugård, nu riven och enbart grundstenar återstår – stensockel

Övervuxen stensockel

5. Stall

Stallets fram- och baksida. Baksidan med tillbyggt skjul (kalkförråd).

Väggstomme: Timrad stomme med rak över- och underhaksknut. Stommen utgörs av tre timringar som har byggts ihop samt skjulet som är tillbyggt med en resvirkesstomme. Stallet är timrat av en mindre timring som nu är inbyggd i en större stomme. På södra sidan är byggnaden tillbyggd med ytterligare en timrad del. Där finns en rödfärgad vägg som förut varit yttervägg i söder, men som nu är inbyggd. Den delen mot söder har även ett inbyggt loft.

Fasad: Timmer, röd slamfärg.

Dörr: Två portar på sida A, väster. En gödselglugg på sida C under fönster.

Fönster: Ett litet fönster i staldelen.

Tak: Åstak, täckning av pannplåt.

Golv: Plank i staldelen och halvklover i ladudelen.

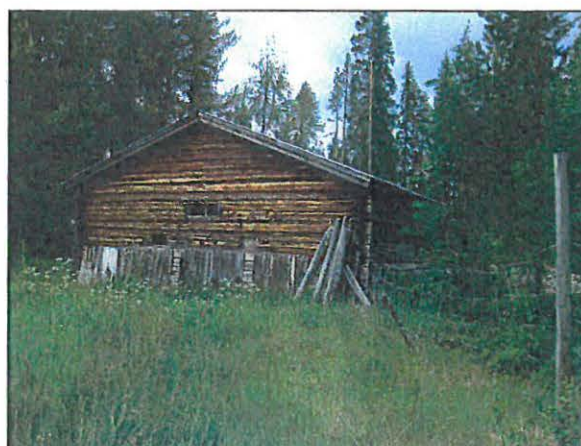
Grund: Hörnstenar under knutar. I staldelen är sockelstenar, kilad sten dessutom tillsatt.

6. F.d. fårhus, nu rivet och enbart grundstenar återstår.

Rester av stensockel

7. Sommarladugård

Sommarladugården som ligger vid väggkanten i gårdens nordöstra del, från norr respektive söder.

Sommarladugården restaureras under 2014. I byggnaden finns flera inskriptioner varav två bilder – en jägare med gevär och ett hus ”1916” och en med figurer av en kvinna och en man ”1926”, dessutom fler årtal och initialer t ex 1916, 1870. Sannolikt kan byggnaden ha ändrats alternativt timringen kan vara hopplockad då det finns spår av förändringar i knutning, igensatt glugg och falsar i vägg som kan ha burit ett innertak. Båsinredningen finns inte kvar men inhuggna spår i väggar är kvar och kedjor till för att tjudra djuren.

Väggstomme: Timrad stomme, rak över- och underhaksknut med enkel tröskel.

Fasad: Timmer.

Dörr: A-sida dörr mot norr med trågångjärn narad med träplugg. Till höger om denna dörr finns en lucka. Gödsellucka och ett fönster på gavel C. På D-sida finns en igensatt glugg.

Tak: Åstak, täckning av pannplåt

Golv: Plank- och jordgolv

Grund: Knutstenar och sockelstenar

8. Hölada 1

Foto Bertil Thellin, Bebyggelse i norr

Södra ladan från norr

Södra ladan står vid slåttermarken mot sjöstranden.

Väggstomme: Timrad stomme, glestimrad. Rak över- och underhaksknut med enkel tröskel.

Fasad: Timmer, röd slamfärg.

Dörr: Enkel bräddörr som fästs i brädfals i sidan.

Tak: Åstak, täckning av stickor.

Golv: Klent rundvirke.

Grund: Natursten under knutar.

9. Hölada 2

Västra ladan

Väggstomme: Timrad stomme, klent rundvirke. Rak över- och underhaksknut med enkel tröskel.

Fasad: Timmer, röd slamfärg.

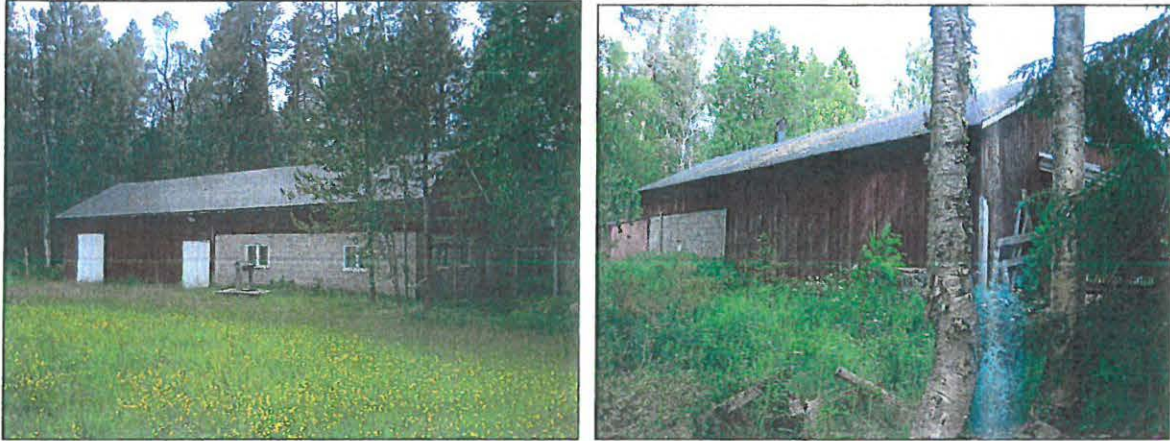
Dörr: Enkel bräddörr som skjuts i brädfals under och ovanför.

Tak: Åstak, som är gjort för takbrädor genom en huggen ränna mot väggbandet där brädorna ska vila. Det indikerar också att täckningen kan ha varit näver med takved ovanpå. Nu brädtak.

Golv: Klent rundvirke.

Grund: Natursten under knutar.

10. Ladugård

Ladugården väster om mangårdsbyggnaden

Ladugården är från 1950-talet. Ett litet skjul är tillbyggt på södra gaveln sida B, på sida C är tillbyggt ett dass och på gaveln D är en öppen hönsgård vidbyggd. Södra delen mot sjön har utgjort en liderdel. Inredningen är omdanad för att hysa olika djur – höns och får. Takstolen är kompletterad under senare år. Där har funnits en eldstad, men den är borta.

Väggstomme: Resvirkeskonstruktion i ladan, cementblock (hålsten) som inte är putsade i ladugårdsdelen.

Fasad: Stående slät panel utan läkt, röd slamfärg. Dörrar, foder, vindskivor vitt målade.

Dörr: Två portar i liderdelen.

Fönster: Mindre fönster på sida A, på gavel B och D.

Tak: Takstolar, täckning av papp. En ventilationshuv på taket.

Golv: Plankgolv i liderdelen och betonggolv i ladugårdsdelen.

Grund: Natursten under knutar i liderdelen och gjutet betonggolv i ladugården.

11. Härbre (benboda)

Foto Bertil Thelin, Bebyggelse i norr

Härbret står en liten bit från stranden väster om mangårdsbyggnaden. Den kallas Lapphärbret och är alltså en samisk benboda. D-väggen har använts som pricktavla, med ett antal skjuthål.

Väggstomme: Timrad stomme, så kallat planktimmer 90 mm, kluvet, bilat. Rak över- och underhaksknut med enkel tröskel.

Fasad: Timmer.

Dörr: Bräddörr med narade brädor.

Tak: Åstak, nävertak med takved – halvklovor som är spikade, saknar knäppe över nock, vågbord i sidor.

Golv: Kilade halvklovor.

Grund: Natursten under knutar. Härbreunderrede - ram av kluvna och bilade musstockar.

12. Vedbod (med apparatrum)

Vedboden som ligger strax bakom mangårdsbyggnaden, mot väster. Den är timrad i två delar med mellanvägg. Loft inbyggt. Ett modernt apparatrum är inbyggt i södra delen och hyser jordvärmeutrustning.

Väggstomme: Timrad stomme, blandat rundtimmer (på vägg B mot A) och slätt bilat i övrigt. Rak över- och underhaksknut med enkel tröskel.

Fasad: Timmer, röd slamfärg men vägg C norrut är obehandlad, denna vägg av rundtimmer. Portar, vindskivor är vitt målade.

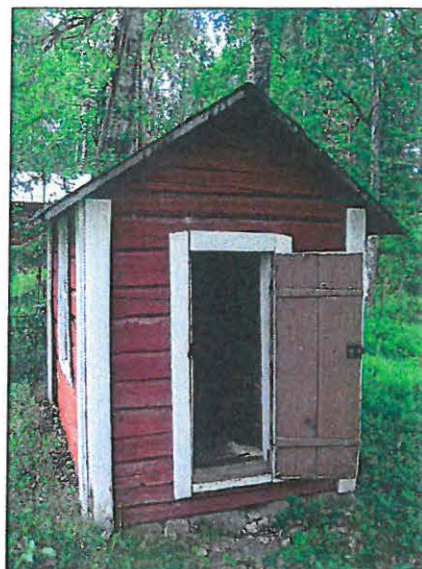
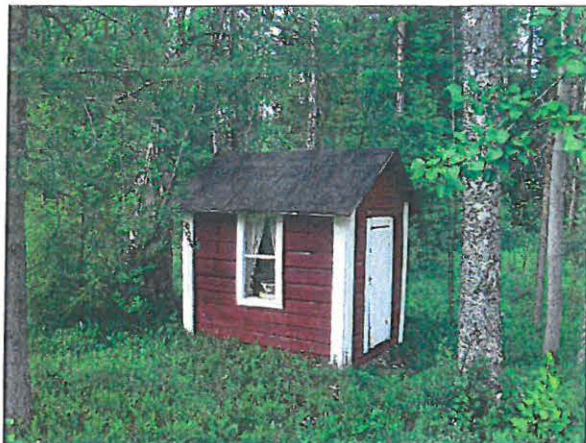
Dörr: Port på gavelvägg A, även portar på långväggar B och D.

Tak: Åstak, med täckning av pannplåt.

Golv: Plankgolv och jordgolv.

Grund: Natursten under knutar.

13. Lekstuga

Lekstugan som står norr om mangårdsbyggnaden. Invändigt finns en fast bänk som inredning.

Väggstomme: Timrad stomme, så kallat planktimmer 80 mm.

Fasad: Timmer, röd slamfärg. Vitt målade foder, och dörr.

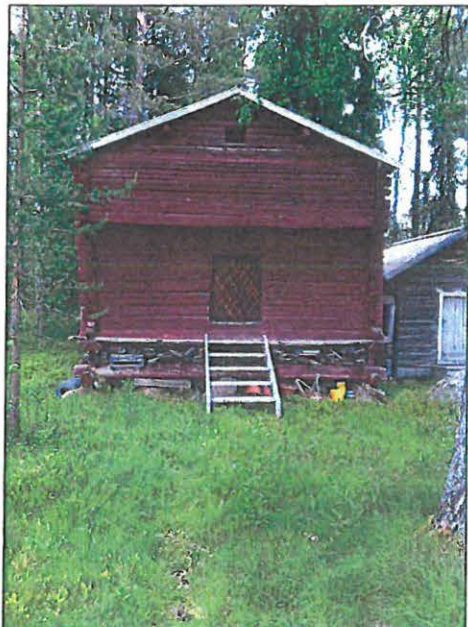
Dörr: Bräddörr med fint kammarlås. På insidan målad i en traditionell ockrafärg som är i brunrosa kulör.

Tak: Åstak med papptäckning även lagt över nocken.

Golv: Brädgolv.

Grund: Kallmurad huggen sten.

14. Härbre

Härbret som står bakom och norr om mangårdsbyggnaden.

Väggstomme: Timrad stomme med rak över- och underhaksknut med enkel tröskel.

Fasad: Timmer, röd slamfärg.

Dörr: Liten dörr med vackert mönster, diagonala rutor och omålad, solbränd yta.

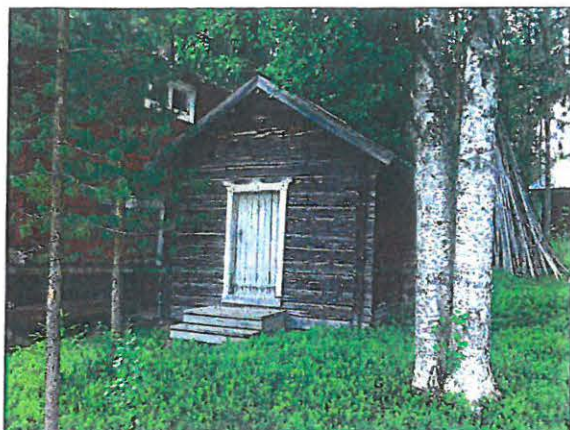
Fönster: Litet fönster på sida D, lucka i gavelröste sida A, C.

Tak: Åstak, täckning av pannplåt.

Golv: Halvklovor liggande riktning sida B-D på musstockar.

Grund: Natursten under knutar.

15. Dass

Dasset som står tätt intill härbret, norr om mangårdsbyggnaden. Inskription 1829.

Väggstomme: Timrad stomme med rak över- och underhaksknut med enkel tröskel.

Fasad: Timmer, röd slamfärg med vita foder och dörr.

Dörr: Dörr med dekorativt överstycke, öppen baksida dasset.

Tak: Åstak, täckning av brädor som är spårade.

Golv: Plankgolv.

Grund: Natursten under knutar.

16. Båthus

Båthus som står vid västra stranden, byggt i senare tid.

Väggstomme: Regelvirkeskonstruktion.

Fasad: Slät panel, röd slamfärg.

Dörr: Plåtport.

Tak: Sparrtak, täckning av trapetskorrugerad plåt, svart.

Grund: Natursten.

17. Sjöstugan

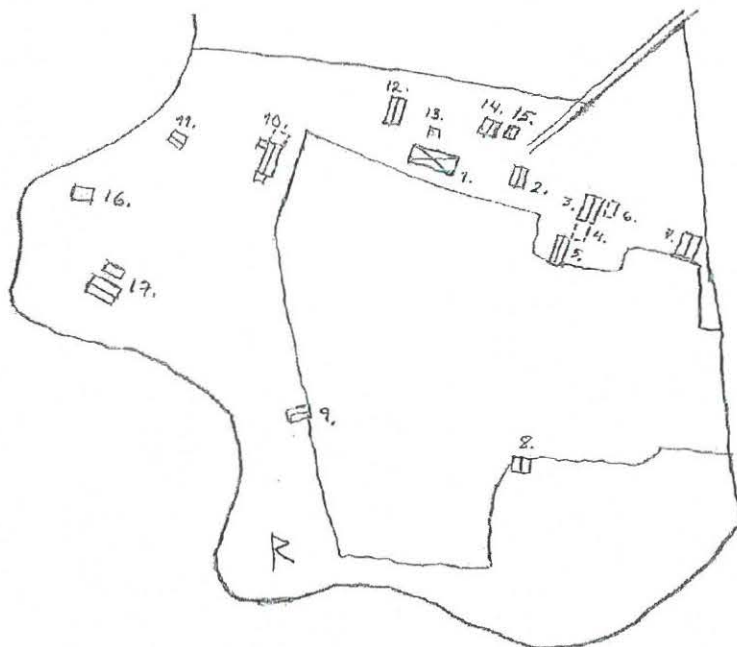
Sjöstugan, byggd och bebodd under mitten av 1900-talet, ungefär 1940-60-tal. Ett bostadshus, en ekonomibyggnad och dass.

Väggstomme: Regelvirkesstomme.

Fasad: Röd stående locklistpanel respektive liggande omålad panel.

Tak: Sparrtak, täckning av papp.

Grund: Plintar respektive natursten.

Gården Fristad, numrering av byggnader. Den inringade marken i mitten är de öppna markerna, åker och slätter.

1. Mangårdsbyggnad
2. Bagarstuga
3. Hölada (vagnslider)
4. Husgrund fd ladugård
5. Stall
6. Husgrund fd fårhus
7. Sommarladugård
8. Ängslada
9. Ängslada
10. Ladugård
11. Härbre, samiskt
12. Vedbod
13. Lekstuga
14. Härbre
15. Dass
16. Båthus
17. Sjöstuga med förråd

Byggnadshistoriskt- ålder, ursprunglighet	Byggnadstekniskt/-historiskt värde - representerar teknisk förnyelse, nya material etc.	Arkitekturhistoriskt värde- mönsterbildande eller representerar höjdpunkten i en epok.	Samhällshistoriskt värde - ger info om samhällshistorien, knutet till innovationer och utveckling i samhället-pedagogik/näringsliv.	Socialhistoriskt värde - avspeglar liv och arbete i en given samhällsfunktion/epok.
bevarad miljö, framför allt sett till rångfalden av ekonomibyggnader. långgårdsbyggnaden är också både väl bevarad och restaurerad.	Nej, representerar ej teknisk förnyelse. Gårdens byggnader är byggda i för sin tid traditionell teknik och med traditionella material. Delvis representerar den ett lokalt byggnadsskick.	Nej, gården är ej mönsterbildande eller en höjdpunkt, utan en mer traditionell gård som är väl bevarad.	Ja, gården med sina byggnader är bevarad. Dess historia är knuten till utvecklingen av jordbruket i inlandet och startade som tidigt nybygge i Arvidsjaur, 1800.	Gården har ett visst socialhistoriskt värde och ger information om jordbruket och människornas villkor.
arkitektoniskt värde, estetiskt mm	Konstnärligt värde - t ex genom konstnärligt gestaltade byggnadsdelar.	Patina - spår av åldrande, nötning mm som ger karaktär av ålder.	Miljöskapande - del i helhetsmiljö t ex viktig för upplevelsen samhällsmiljön.	Identitetsvärde - egenskaper som gör det möjligt att identifiera sig med omgivningen.
Ja, visst värde. Representerar lokala traditionella byggnadshistoriska värden med timringstekniken som använts under största delen av gårdens historia.	Nej, allt var sin tids standard.	Nej, avspeglar normalt slitage med variation. Benboden har ett stort mått patina i sin ålderdomliga karaktär.	Ja i perspektivet att gården är en helhetsmiljö. Det finns inte en tydlig bymiljö i närheten.	Nej, inte känt.
kontinuitet - illustration av framväxt och obruten utveckling i ett levande samhälle.	Traditionsvärde - knutet till speciella händelser, skeenden eller traditioner.	Symbolvärde - symbol för ort, begrepp, person eller händelse.	Autenticitet - äkthet.	Kvalitet i utformning, konstruktion, hantverk, material.
Ja, gården med marker har i stort sett bevarats sedan nybygget upptogs. Avspeglar jordbrukets utveckling i Arvidsjaur.	Nej, ej känt.	Nja, gården är känd och kopplas troligen i viss mån till bygdens utveckling. Tangerar där samhällshistoriskt värde och identitetsvärde - men får något olika innebörd. Gården är dock inte en tydlig symbol för Fristadsbebyggelsen i vidare bemärkelse, eller för Arvidsjaur.	Ja, ett stort mått av autenticitet genom att byggnaderna är väl bevarade. Men gården som helhet med de sammanlagda värdena har det tydligaste autentiska värdet.	Byggnaden visar tidens gängse utförande, vissa med de många förändringar som pågått under gårdens historia.
pedagogiskt värde - tydlighet.	Sällsynt/representativt.	Personhistoriskt värde		
Ja, gården och byggnaderna är lättförståeliga. Den yttre utformningen är en del av den lokala traditionen och äldre timmerteknik, både i regionalt och nationellt perspektiv.	Gården och byggnaderna är i huvuddragen traditionellt uppbyggda efter lokalt utförande. Den är representativ för timmertraditionen men som helhet sällsynt, då den är så väl bevarad.	Nej, ej känt.		